

Sygn. akt II DOW 21/21

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Zubert (przewodniczący)
SSN Konrad Wytrykowski (sprawozdawca)
ławnik SN Jolanta Rebisz - Wojtala

w sprawie prokuratora Prokuratury Okręgowej w B. – **G. G.**
obwinionego o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 137 § 1 ustawy
z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2017 r., poz. 1767 ze
zm.)
po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na rozprawie w dniu 28 stycznia 2021 roku
odwołania Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla (...)
okręgu regionalnego od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze
Generalnym z dnia 16 czerwca 2020 r., sygn. akt PK I SD (...)
na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia
2016 r. - Prawo o prokuraturze

- I. utrzymuje w mocy zaskarżone orzeczenie;
- II. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Prokurator G. G. został obwiniony o to, że w okresie od 24 sierpnia 2016 r. do 26 października 2016 r. w Ł. i B. wykonując funkcję oskarżyciela w sprawie Ap V Ds (...) byłej Prokuratury Apelacyjnej w (...) przed Sądem Rejonowym w Ł. sygn. II K (...) przeciwko S. S. i Z. G., oskarżonym z art. 65 § 1 k.k.s. w zw. z art. 63 § 2 k.k.s. w zb. z art. 91 § 1 k.k.s. w zw. z art. 86 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 2 k.k.s. dopuścił się oczywistej i rażącej obrazę przepisów prawa - § 318, § 323, oraz § 325 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2016 r. - Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (tekst jedn.: Dz.U. z 2017 r., poz. 1206, ze zm.) w zw. z art. 32 § 1 k.k.s., art. 30 § 3 k.k.s. oraz art. 29 pkt 1 k.k.s. w ten sposób, że na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2016 r. w ramach głosów stron wobec obu oskarżonych złożył niepełne wnioski o wymierzenie kary, z pominięciem obligatoryjnego środka karnego ściągnięcia równowartości pieniężnej przepadku przedmiotów pochodzących bezpośrednio z przestępstwa skarbowego, a następnie składając w dniu 26 października 2016 r. referat posesyjny nie dostrzegł braku wymienionych środków karnych w rozstrzygnięciu zawartym w wyroku Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 19 października 2016 r. sygn. akt II K (...), wskutek czego orzeczenie ocenił jako słuszne - to jest o czyn z art. 137 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze.

Orzeczeniem wydanym przez Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym w dniu 16 czerwca 2020 r., w sprawie o sygn. akt PK I SD (...), obwiniony G. G. został uniewinniony od popełnienia zarzucanego mu deliktu dyscyplinarnego.

Zgodnie z ustalonym przez sąd dyscyplinarny I instancji stanem faktycznym w dniu 20 maja 2015 r. w sprawie o sygn. Ap V Ds (...) prokurator G. G. jeszcze jako prokurator Prokuratury Apelacyjnej w (...) sporządził, skierowany następnie do Sądu Rejonowego w Ł., akt oskarżenia przeciwko S. S. i Z. G. o przestępstwa skarbowe z art. 65 § 1 k.k.s. w zw. z art. 63 § 2 k.k.s. w zb. z art. 91 § 1 k.k.s. w zw. z art. 86 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 2 k.k.s. W

postępowaniu jurysdykcyjnym w sprawie o sygn. II K (...) obwiniony G. G. od dnia 16 marca 2016 r. wypełniał funkcję oskarżyciela publicznego.

Jak ustalił sąd dyscyplinarny I instancji, w dniu 4 marca 2016 r., w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze oraz ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o prokuraturze (Dz.U. poz. 178, ze zm.) zniesiona została Prokuratura Apelacyjna w (...), a tym samym Wydział V do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji. W wykonaniu delegacji ustawowej rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie utworzenia Wydziałów Zamiejscowych Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej, prokuratur regionalnych, okręgowych i rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości (Dz.U. poz. 270, ze zm.) utworzono m.in. Prokuraturę Regionalną w B. oraz Podlaski Wydział Zamiejscowy Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji w B. - obejmujący obszar właściwości Prokuratury Regionalnej w B..

Zgodnie z dalszymi ustaleniami sądu dyscyplinarnego, stosownie do art. 37 § 4 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę Prawo o Prokuraturze, w okresie od 4 marca 2016 r. do 4 kwietnia 2016 r. prokurator G. G. był prokuratorem wykonującym zadania w (...) Wydziale Zamiejscowym Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji w B.. W związku z tymi zmianami organizacyjnymi Prokuratury oraz zgodnie z zaleceniami zawartymi w piśmie Prokuratora Krajowego z dnia 5 kwietnia 2016 r. PK III PZ (...), uwzględniając przeniesienie prokuratora G. G. na stanowisko prokuratora Prokuratury Okręgowej w B., Prokurator Regionalny w B., zakończone przez wymienionego do dnia 3 marca 2016 r. skierowaniem aktu oskarżenia i znajdujące się na etapie postępowania sądowego sprawy o sygn. PR IV I Ds (...), Ap V Ds (...), Ap V Ds (...), Ap V Ds (...), Ap V Ds (...) oraz Ap V Ds (...) Wydziału V do Spraw Przestępczości i Korupcji byłej Prokuratury Apelacyjnej pozostawiła w swojej dyspozycji, a jednocześnie pismem z dnia 13 kwietnia 2016r., RP IA (...) skierowanym do Prokuratora Okręgowego w B. zwróciła się o zapewnienie udziału prokuratora G. G. w już wyznaczonych rozprawach, w tym w dniu 18 maja 2016 r. przed Sądem Rejonowym w Ł. w sprawie o sygn. II K (...) oraz kolejnych, aż do

wydania końcowych orzeczeń. Pisma te jako podstawę przekazania tychże akt do Prokuratury Okręgowej w B. powoływały fakt przeniesienia z dniem 11.04.2016 roku G. G. na stanowisko prokuratora Prokuratury Okręgowej w B. Stanowiły jednocześnie prośbę p.o. Prokuratora Regionalnego w B. o spowodowanie przez Prokuratora Okręgowego w B. udziału Prokuratora G. G. w rozprawach sądowych i ewentualnych kolejnych rozprawach w tych postępowaniach, aż do zapadnięcia końcowych orzeczeń.

Jak ustalił sąd dyscyplinarny I instancji zawiadomienie Sądu Rejonowego w Ł. o kolejnym terminie rozprawy w sprawie o sygn. II K (...), wyznaczonym na 24 sierpnia 2016 r., doręczone Prokuraturze Regionalnej w B., przesłano do Prokuratury Okręgowej w B. przy piśmie z dnia 25 maja 2016 r, RP 1A (...), a na podstawie pisemnej dekretacji do udziału w rozprawie wyznaczony został prokurator G. G.. Sprawę zarejestrowano pod sygn. PO V Ko (...). We wskazanych terminach, tj. 18 maja i 24 sierpnia 2016 r. prokurator G. G. wykonywał funkcję oskarżyciela publicznego przed Sądem Rejonowym w Ł. w sprawie o sygn. II K (...), a w dniu 24 sierpnia 2016 r. po zamknięciu przewodu sądowego, złożył wniosek o uznanie oskarżonych za winnych popełnienia zarzucanych im czynów i wymierzenie im kar po 1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywny w ilości po 200 stawek dziennych w wysokości 100 zł w odniesieniu do S. S., a 300 zł w odniesieniu do Z. G.. Wnioski o tej samej treści odnotowane zostały na trzeciej stronie obwoluty akt podręcznych Ap V Ds (...)/S, przy czym adnotacje te nie zawierają podpisu osoby sporządzającej i nie wskazują na ich skonsultowanie ze zwierzchnikiem służbowym. Stwierdzono natomiast ich tożsamość z treścią wniosków złożonych przez prokuratora odnotowanych w protokole rozprawy z dnia 24 sierpnia 2016 r.

Zgodnie z dalszymi ustaleniami poczynionymi przez sąd dyscyplinarny, na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2016 r. Sąd Rejonowy w Ł. odroczył na następny dzień ogłoszenie wyroku, co nie nastąpiło gdyż w trybie art. 113 § 1 k.k.s. w zw. z art. 409 k.p.k. przewód sądowy wznowiono. Wyznaczony do udziału w rozprawie prokurator G. G., po ustaleniu przyczyn wznowienia przewodu sądowego, nie mogąc osobiście uczestniczyć w rozprawie przygotował wniosek o pomoc prawną do Prokuratury Okręgowej w Ł., poprzez zapewnienie udziału prokuratora w

rozprawie. W sporządzonym w tym przedmiocie piśmie Prokuratury Okręgowej w B. z dnia 10 października 2016 r. - PO V Ko (...) prokurator G. G. wskazał, by prokurator wyznaczony do uczestnictwa w rozprawie, w przypadku zakończenia postępowania podtrzymał, ogłoszone na poprzedniej rozprawie stanowisko, tak w zakresie winy oskarżonych jak i zawnioskowanych kar. W ślad za tym wnioskiem przy piśmie z dnia 17 października 2016 r. - PO V Ko (...) przesłano odpis protokołu rozprawy z dnia 25 sierpnia 2016 r. wyjaśniający przyczyny wznowienia przewodu sądowego oraz zawarto wskazówkę w zakresie stanowiska jakie prokurator winien zająć w kwestii sposobu ujawnienia dodatkowego materiału dowodowego oraz powtórzono wskazania dotyczące wniosków o wymiar kary. Uczestniczący w rozprawie w dniu 19 października 2016 r. prokurator J. S. w ramach głosów stron podtrzymał argumentację i wnioski oskarżyciela z rozprawy w dniu 24 sierpnia 2016 r. Wyrokiem z dnia 19 października 2016 r. sygn. II K (...) Sąd Rejonowy w Ł. uznał obu oskarżonych za winnych popełnienia zarzucanych im czynów i wymierzył kary po 1 roku pozbawienia wolności oraz kary grzywny. Wydane orzeczenie zostało ocenione przez prokuratora G. G. jako słuszne, a akta podręczne Ap V Ds (...) w dniu 26 października 2016 r. zwrócone do Prokuratury Regionalnej w B. wraz z informacją o treści wyroku oraz jego zwięzłą oceną wskazującą na brak podstaw do żądania uzasadnienia wyroku lub jego zaskarżenia.

Zgodnie z dalszymi ustaleniami poczynionymi przez sąd dyscyplinarny, w dniu 26.10.2016 roku Zastępca Prokuratora Regionalnego w B. B. K. przekazała akta podręczne Ap V Ds (...) wraz z kopią wyroku i przedstawionym stanowiskiem pełniącemu funkcję Naczelnika Wydziału I do Spraw Przestępczości Gospodarczej Prokuratury Regionalnej w B. prokuratorowi P. D., celem przeprowadzenia analizy zasadności orzeczenia. Prokurator P. D., dostrzegając braki orzeczenia, zażądał sporządzenia i doręczenia uzasadnienia wyroku na piśmie w zakresie rozstrzygnięcia o karach i środkach karnych. Po nadesłaniu wyroku sygn. II K (...) wraz z uzasadnieniem sporządził apelację, zarzucając zaskarżonemu orzeczeniu obrazę prawa, poprzez brak orzeczenia wobec obu oskarżonych obligatoryjnych środków karnych ściągnięcia równowartości pieniężnej przepadku przedmiotów, pochodzących bezpośrednio z przypisanych im przestępstw skarbowych. W ramach kontroli instancyjnej Sąd Okręgowy w Ł. uznając apelację prokuratora za

zasadną, wyrokiem z dnia 13 marca 2017 r. sygn. II Ka (...) zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Ł. o sygn. II K (...), m.in. poprzez orzeczenie na podstawie art. 32 § 1 i 3 k.k.s. w zw. z art. 30 § 3 k.k.s. w zw. z art. 29 pkt 1 k.k.s. wobec obu oskarżonych środka karnego ściągnięcia równowartości pieniężnej przepadku przedmiotów, wobec S. S. w wysokości 318 388,21 zł, a wobec oskarżonego Z. G. w wysokości 254 505,66 zł, określając iż orzeczony środek karny ma charakter solidarny wobec obydwu oskarżonych do kwoty 254 505,66 zł.

W uzasadnieniu orzeczenia wskazano, że złożenie wniosków o wymiar kary i środków karnych przez prokuratora G. G. w sprawie o sygn. Ap V Ds (...) byłej Prokuratury Apelacyjnej w (...), nie zostało skonsultowane ze zwierzchnikami, ani z przełożonymi Prokuratury Regionalnej w B.. Niemniej jednak akta podręczne tej sprawy były w dyspozycji kierownictwa Prokuratury Regionalnej w B. i możliwym było skorygowanie niepełnego wniosku o określenie prawidłowego wymiaru środków karnych. Nikt jednak tej omyłki nie zauważył zanim zostały złożone wnioski o wymiar kary przed sądem, nie wyłączając przewodniczącej składu Sądu Rejonowego w Ł., który rozstrzygał sprawę.

Sąd omyłkę w zakresie niepełności złożonych wniosków o karę i środki karne ocenił jako oczywiste, ale nieumyślne niedopatrzenie, stanowiące oczywistą obrazę prawa materialnego. Wziął pod uwagę czas i okoliczności, w jakich został dokonany przez prokuratora G. G. błędny zapis co do wymiaru kary w sprawie o sygn. Ap V Ds (...) byłej Prokuratury Apelacyjnej w (...).

W ocenie sądu dyscyplinarnego zachowanie obwinionego spowodowało zagrożenie dla pełnej realizacji celów postępowania karnego, jednak skutek tego zagrożenia nie ziścił się. Z tych względów uniewinnił obwinionego, gdyż nie uznał, aby w rozstrzyganym przypadku doszło do rażącej obrazę prawa a tym samym do wypełnienia znamion deliktu dyscyplinarnego.

Powyższe orzeczenie sądu dyscyplinarnego w całości na niekorzyść obwinionego zaskarżył Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla (...) okręgu regionalnego.

Na podstawie art. 427 § 2 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt 3 k.p.k. i art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze wymienionemu

orzeczeniu zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegający na ustaleniu, iż stwierdzona oczywista obraza prawa nie ma charakteru rażącego w rozumieniu art. 137 § 1 ustawy - Prawo o prokuraturze z uwagi na brak nieodwracalności skutku w postaci niepełnej realizacji celów postępowania karnego, podczas gdy okoliczności wynikające ze statusu procesowego oskarżyciela publicznego, jego roli w postępowaniu jurysdykcyjnym oraz obowiązków po wydaniu orzeczenia prowadzą do przekonania, że usunięcie negatywnych skutków obrazy prawa w wyniku działań innych niż obwiniony osób powodują, że zagrożenie dla praworządności wynikające z ryzyka naruszenia istotnych interesów finansowych Skarbu Państwa oraz ryzyka niezaskarżenia wadliwego w stopniu oczywistym wyroku miało charakter rażącej obrazy prawa, albowiem konsekwencje naruszenia przepisów powinny być oceniane na moment, w którym doszło do tego naruszenia, a w przedmiotowej sprawie wówczas wystąpiło realne zagrożenie zarówno interesów Skarbu Państwa jak i dobra wymiaru sprawiedliwości, a zatem oczywista obraza prawa miała także charakter rażący, co miało wpływ na wydanie nietrafnego orzeczenia uniewinniającego obwinionego.

Podnosząc powyższy zarzut, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uznanie obwinionego G. G. prokuratora Prokuratury Okręgowej w B. winnym przewinienia zarzucanego we wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej oraz wymierzenie kary upomnienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z brzmieniem przepisu art. 137 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze, pojęcie obrazy przepisów prawa stanowiącej podstawę odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratora zawiera dwa określenia – oczywista i rażąca. Zatem zachowanie prokuratora, będące podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej, musi realizować łącznie znamiona rażącej i oczywistej obrazy prawa.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego, interpretacja tych określeń, w odniesieniu do deliktów dyscyplinarnych prokuratorów, nie budzi wątpliwości.

„Wyłącznie może je stanowić równocześnie „rażące” i „oczywiste” naruszenie przez prokuratora przepisów prawa. Oba te warunki owej - podlegającej ocenie – „obraza prawa”, muszą zatem zaistnieć kumulatywnie. Innymi słowy, dla uznania, iż prokurator dopuścił się tej postaci przewinienia dyscyplinarnego nie wystarczy, aby ta obraza prawa była tylko oczywista, bądź też by była tylko rażąca, skoro w przywołanym przepisie została określona dwoma tymi przymiotnikami, które to dopiero łącznie wyznaczają przedmiotowe znamiona tej postaci przewinienia dyscyplinarnego. Tak w judykatach Sądu Najwyższego - Sądu Dyscyplinarnego dotyczących wymaganych znamion deliktów dyscyplinarnych zarzucanych sędziom, jak i prokuratorom w toczących się przeciwko nim postępowaniach dyscyplinarnych, jak też i w literaturze przedmiotu, od lat konsekwentnie podkreśla się, że obraza przepisów prawa jest oczywista, gdy popełniony błąd jest łatwy do stwierdzenia i bez głębszej analizy można zastosować właściwy przepis, a samo to rozumienie przepisu prawa nie powinno budzić wątpliwości u przeciętnej osoby o kwalifikacjach prawniczych (...)” (wyrok Sądu Najwyższego z 25 lipca 2013, SDI 19/13, LEX nr 1363208). Z kolei obraza przepisów prawa jest wtedy rażąca, jeżeli rodzi konsekwencje w postaci narażenia na szwank praw i interesów stron, albo wyrządzenia szkody będącej następstwem decyzji lub działania podjętego przez wykonującego swoje obowiązki służbowe (wyrok Sądu Najwyższego Izby Dyscyplinarnej z dnia 9 grudnia 2020 roku, sygn. akt II DSI 60/20).

Odnosząc się do treści odwołania i podniesionego w nim przez skarżącego zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych, w ocenie Sądu Najwyższego zarzut ten nie zasługuje na uwzględnienie.

Wbrew twierdzeniom skarżącego sąd dyscyplinarny I instancji nie popełnił błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia. Dokonał on analizy przeprowadzonych dowodów i ocenę tę sąd odwoławczy przyjmuje za własną. W pisemnym uzasadnieniu wyroku sąd pierwszej instancji wskazał, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na przypisanie obwinionemu G. G. popełnienia zarzucanego mu czynu. Sąd I instancji wydał orzeczenie uniewinniające od popełnienia zarzucanego G. G. czynu gdyż ustalili, że obwiniony swoim zaniechaniem nie wypełnił znamion deliktu dyscyplinarnego.

Jak zaakcentował w pisemnym uzasadnieniu sąd dyscyplinarny I instancji, w sprawie zaistniała wątpliwość czy do działania obwinionego G. G., jako oskarżyciela w sprawie sygn. Ap V Ds (...) byłej Prokuratury Apelacyjnej w (...), należało stosować przepisy dotyczące wykonywania czynności w drodze pomocy prawnej, czy też prokurator G. G. powinien był zastosować się do polecenia przełożonego z Prokuratury Regionalnej w B., bądź Prokuratury Okręgowej w B. Mimo to zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie zawierał dokumentu, w którym ujęte byłoby stanowcze stanowisko przełożonych obwinionego w tej kwestii.

W ocenie Sądu Najwyższego, sąd pierwszej instancji słusznie uznał, że w takiej sytuacji prokurator nie może mieć wątpliwości, czy swoje obowiązki wykonuje w ramach pomocy prawnej, czy też oczekuje się od niego wykonania polecenia służbowego wydanego przez przełożonego. Ewentualne niedociągnięcia organizacyjne, które zaistniały w związku z wprowadzeniem zmiany ustrojowej, dotyczącej również utworzenia Prokuratury Regionalnej w B., w miejsce byłej Prokuratury Apelacyjnej w (...), nie mogą stanowić okoliczności obciążającej obwinionego.

Skarżący twierdził, że konsekwencje naruszenia przepisów powinny być oceniane na moment, w którym doszło do tego naruszenia, bez względu na fakt usunięcia negatywnych skutków, tymczasem sąd I instancji zasadnie przyjął, że choć zachowanie obwinionego spowodowało zagrożenie dla pełnej realizacji celów postępowania karnego, nie można uznać, iż w rozstrzyganym przypadku doszło do rażącej obrazy prawa bowiem skutek tego zagrożenia nie ziścił się. W niniejszej sprawie nie zmaterializowało się bowiem niebezpieczeństwo dla interesu prawnego pokrzywdzonych i wymiaru sprawiedliwości, w postaci definitywnego uniemożliwienia realizacji celów postępowania karnego. Wbrew twierdzeniom skarżącego nie można zatem mówić o zrealizowaniu się skutku, o którym mowa w art. 137 § 1 ustawy z 2016 r. Prawo o prokuraturze (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2019 r. sygn. II DSI 38/18). Jak słusznie zauważył sąd I instancji, postępowanie odwoławcze stanowi podstawowy i właściwy środek do weryfikacji przebiegu postępowania, a przede wszystkim prawidłowości jego ustaleń i ocen prawnych. Bez wyznaczenia tej granicy każde naruszenie prawa, nie mówiąc o

wadliwej, ale nawet tylko odmiennej interpretacji prawa w ramach jego stosowania, skutkowałoby odpowiedzialnością dyscyplinarną, a co najmniej jego możliwością.

Z tych względów Sąd Najwyższy nie uznał odwołania Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla (...) okręgu regionalnego za zasadne i utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

O kosztach postępowania dyscyplinarnego postanowiono w punkcie drugim sentencji wyroku, na podstawie art. 166 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2016 roku , poz. 177 ze zm.).